

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

పంచదశసర్గః

- స విక్షమాణస్తత్రస్థో మార్గమాణశ్చ మైథిలీం ।
అవేక్షమాణశ్చ మహీం సర్వాం తామన్వవైక్షత ॥ 15.1 ॥
- సంతానకలతాభిశ్చ పాదపైరుపశోభితాం ।
దివ్యగంధరసోపేతాం సర్వతస్సమలంకృతామ్ ॥ 15.2 ॥
- తాం స నందనసంకాశాం మృగపక్షిభిరావృతాం ।
హర్మ్యప్రాసాదసమ్బాధాం కోకిలాకులనిస్స్వనామ్ ॥ 15.3 ॥
- కాంచనోత్పలపద్మాభిః వాపీభిరుపశోభితాం ।
బహ్వోసనకుఠోపేతాం బహుభూమిగృహాయుతామ్ ॥ 15.4 ॥
- సర్వర్తుకుసుమై రమ్యాం ఫలవద్భిశ్చ పాదపైః ।
పుష్పితానామశోకానాం శ్రియా సూర్యోదయప్రభామ్ ॥ 15.5 ॥
- ప్రదీప్తామివ తత్రస్థో మారుతిస్సముదైక్షత ।
నిష్పత్రశాఖాం విహగైః క్రియమాణామివాసకృత్ ॥ 15.6 ॥
- వినిష్పతద్భిః శతశశ్చిత్రైః పుష్పావతంసకైః ।
ఆమూలపుష్పనిచితైః అశోకైశ్శోకనాశనైః ॥ 15.7 ॥
- పుష్పభారాతిభారైశ్చ స్ప్రుశద్భిరివ మేదినీం ।
కర్ణికారైః కుసుమితైః కింశుకైశ్చ సుపుష్పితైః ॥ 15.8 ॥
- స దేశః ప్రభయా తేషాం ప్రదీప్త ఇవ సర్వతః ।
పున్నాగాస్సప్తపర్ణాశ్చ చంపకోద్దాలకాస్తథా ॥ 15.9 ॥

వివృద్ధమూలా బహువశోభంతేస్మ సుపుష్పితాః ।
శాతకుంభనిభాః కేచిత్ కేచిదగ్నిశిఖోపమాః ।
నీలాంజననిభాః కేచిత్ తత్రాశోకాస్సహస్రశః ॥ 15.10 ॥
నందనం వివిధోద్యానం చిత్రం చైత్రరథం యథా ।
అతివృత్తమివాచిన్త్యం దివ్యం రమ్యం శ్రీయాఽవృతం ॥ 15.11 ॥
ద్వితీయమివ చాఽఽకాశం పుష్పజ్యోతిర్గణాయుతమ్ ।
పుష్పరత్నశతైశ్చిత్రం పంచమం సాగరం యథా ॥ 15.12 ॥
సర్వర్తుపుష్పైర్నిచితం పాదపైర్మధుగంధిభిః ।
నానానినాదైరుద్యానం రమ్యం మృగగణైర్విజైః ॥ 15.13 ॥
అనేకగంధప్రవహం పుణ్యగంధం మనోరమం ।
శైలేంద్రమివ గంధాఢ్యం ద్వితీయం గంధమాదనమ్ ॥ 15.14 ॥
అశోకవనికాయాం తు తస్యాం వానరపుంగవః ।
స దదర్శాఽవిదూరస్థం చైత్యప్రాసాదముచ్చితమ్ ॥ 15.15 ॥
మధ్యే స్తంభసహస్రేణ స్థితం కైలాసపాణ్డరం ।
ప్రవాళకృతసోపానం తప్తకాంచనవేదికమ్ ॥ 15.16 ॥
ముష్ణంతమివ చక్షూంషి ద్యోతమానమివ శ్రీయా ।
విమలం ప్రాంశుభావత్వాదుల్లిఖంతమివాంబరమ్ ॥ 15.17 ॥
తతో మలినసంవీతాం రాక్షసీభిస్సమావృతాం ।
ఉపవాసకృశాం దీనాం నిశ్చసంతీం పునః పునః ॥ 15.18 ॥
దదర్శ శుక్ల పక్షాదౌ చంద్రరేఖామివామలాం ।
మందం ప్రఖ్యాయమానేన రూపేణ రుచిరప్రభామ్ ॥ 15.19 ॥

పినద్దాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః ।
పీతేనైకేన సంవీతాం క్లిష్టేనోత్తమవాససా ॥ 15.20 ॥
సపంకామనలంకారాం విషదామివ పద్మినీం ।
వ్రీడితాం దుఃఖసంతప్తాం పరిమూనాం తపస్వినీం ॥ 15.21 ॥
గ్రహేణాంగారకేణేవ పీడితామివ రోహిణీం ।
అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం కృశామనశనేన చ ॥ 15.22 ॥
శోకధ్యానపరాం దీనాం నిత్యం దుఃఖపరాయణాం ।
ప్రియం జనమపశ్యంతీం పశ్యంతీం రాక్షసీగణమ్ ॥ 15.23 ॥
స్వగణేన మృగీం హీనాం శ్వగణాభివృతామివ ।
నీలనాగాభయావేణ్యా జఘనం గతయైకయా ॥ 15.24 ॥
నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ ।
సుఖార్థాం దుఃఖసంతప్తాం వ్యసనానామకోవిదామ్ ॥ 15.25 ॥
తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీమ్ అధికం మలినాం కృశాం ।
తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః ॥ 15.26 ॥
హ్రీయమాణా తదా తేన రక్షసా కామరూపిణా ।
యథా రూపా హి దృష్ట్వా వై తథా రూపేయమంగనా ॥ 15.27 ॥
పూర్ణచంద్రాననాం సుభ్రూం చారువృత్తపయోధరాం ।
కుర్వంతీం ప్రభయా దేవీం సర్వా వితిమిరా దిశః ॥ 15.28 ॥
తాం నీలకేశీం బింబోష్ఠీం సుమధ్యాం సుప్రతిష్ఠితాం ।
సీతాం పద్మపలాశాక్షీం మన్మథస్య రతిం యథా ॥ 15.29 ॥

ఇష్టాం సర్వస్య జగతః పూర్ణచంద్రప్రభామివ ।
 భూమౌ సుతనుమాసీనాం నియతామివ తాపసీమ్ ॥ 15.30 ॥
 నిశ్వాసబహుళాం భీరుం భుజగేంద్రవధూమివ ।
 శోకజాలేన మహతా వితతేన న రాజతీమ్ ॥ 15.31 ॥
 సంసక్తాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః ।
 తాం స్మృతీమివ సందిగ్ధామృద్ధిం నిపతితామివ ॥ 15.32 ॥
 విహతామివ చ శ్రద్ధామ్ ఆశాం ప్రతిహతామివ ।
 సోపసర్గాం యథా సిద్ధిం బుద్ధిం సకలుషామివ ॥ 15.33 ॥
 అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ ।
 రామోపరోధవ్యధితాం రక్షో హరణకర్పితామ్ ॥ 15.34 ॥
 అబలాం మృగశాబాక్షీం వీక్షమాణాం తతస్తతః ।
 బాష్పాంబుపరిపూర్ణేన కృష్ణవక్రక్షిపక్షుణా ॥ 15.35 ॥
 వదనేనాప్రసన్నేన నిశ్చ్యుసన్తిం పునః పునః ॥ 15.36 ॥
 మలపంకధరాం దీనాం మండనార్థామమండితాం ।
 ప్రభాం నక్షత్రరాజస్య కాలమేఘైరివావృతామ్ ॥ 15.37 ॥
 తస్య సందిదిహే బుద్ధిర్ముహుః సీతాం నిరీక్ష్య తు ।
 ఆమ్నాయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ ॥ 15.38 ॥
 దుఃఖేన బుబుధే సీతాం హనూమాననలంకృతాం ।
 సంస్కారేణ యథా హీనాం వాచమర్థాంతరం గతామ్ ॥ 15.39 ॥
 తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీం రాజపుత్రీమనిందితాం ।
 తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః ॥ 15.40 ॥

వైదేహ్యో యాని చాంగేషు తదా రామోఽన్వకీర్తయత్ ।
 తాన్యాభరణజాలాని శాఖాశోభీన్యలక్షయత్ ॥ 15.41 ॥
 సుకృతౌ కర్ణవేష్టా చ శ్వదంస్త్రా చ సుసంస్థితౌ ।
 మణివిద్రుమచిత్రాణి హస్తేస్యాభరణాని చ ।
 శ్యామాని చిరయుక్తత్వాత్ తథా సంస్థానవంతి చ ॥ 15.42 ॥
 తాన్వైవేతాని మన్యేఽహం యాని రామోఽన్వకీర్తయత్ ॥ 15.43 ॥
 తత్ర యాన్యవహీనాని తాన్యహం నోపలక్షయే ।
 యాన్యస్యా నావహీనాని తానీమాని న సంశయః ॥ 15.44 ॥
 పీతం కనకపట్టాభం స్రస్తం తద్వసనం శుభం ।
 ఉత్తరీయం నగాసక్తం తదా దృష్టం ప్లవంగమైః ॥ 15.45 ॥
 భూషణాని చ ముఖ్యాని దృష్ట్వాని ధరణీ తలే ।
 అనయైవాఽపవిద్ధాని స్వనవంతి మహాంతి చ ॥ 15.46 ॥
 ఇదం చిరగృహీతత్వాద్వసనం క్షిప్తవత్తరం ।
 తథాపి నూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమద్యథేతరత్ ॥ 15.47 ॥
 ఇయం కనకవర్ణాంగీ రామస్య మహిషీ ప్రియా ।
 ప్రణష్టాఽపి సతీ యాస్య మనసో న ప్రణశ్యతి ॥ 15.48 ॥
 ఇయం సా యత్కృతే రామశ్చతుర్భిః పరితప్యతే ।
 కారుణ్యేనాన్యశంస్యేన శోకేన మదనేన చ ॥ 15.49 ॥
 స్త్రీ ప్రణష్టేతి కారుణ్యాదాశ్రితేత్యాన్యశంస్యతః ।
 పత్నీ నష్టేతి శోకేన ప్రియేతి మదనేన చ ॥ 15.50 ॥

అస్యా దేవ్యా యథారూపమంగప్రత్యంగసౌష్ఠవం ।
రామస్య చ యథా రూపం తస్యేయమసితేక్షణా ॥ 15.51 ॥

అస్యా దేవ్యా మనస్తస్మింస్తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితం ।
తేనేయం స చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి ॥ 15.52 ॥

దుష్కరం కృతవాన్ రామో హీనో యదనయా ప్రభుః ।
ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకేనావసీదతి ॥ 15.53 ॥

దుష్కరం కురుతే రామో య ఇమాం మత్తకాశినీం ।
సీతాం వినా మహాబాహుః ముహూర్తమపి జీవతి ॥ 15.54 ॥

ఏవం సీతాం తదా దృష్ట్వా హృష్టః పవనసంభవః ।
జగామ మనసా రామం ప్రశశంస చ తం ప్రభుమ్ ॥ 15.55 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

పంచదశస్కర్ణః

అథార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

షోడశస్కర్ణః

ప్రశస్య తు ప్రశస్తవ్యాం సీతాం తాం హరిపుంగవః ।
గుణాభిరామం రామం చ పునశ్చింతాపరోఽభవత్ ॥ 16.1 ॥

స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా బాష్పపర్యాకులేక్షణః ।
సీతామాశ్రిత్య తేజస్వీ హనూమాన్ విలలాప హ ॥ 16.2 ॥

మాన్యా గురువినీతస్య లక్ష్మణస్య గురుప్రియా ।
యది సీతాఽపి దుఃఖార్తా కాలో హి దురతిక్రమః ॥ 16.3 ॥

రామస్య వ్యవసాయజ్ఞా లక్ష్మణస్య చ ధీమతః ।
నాత్యర్థం క్షుభ్యతే దేవీ గంగేవ జలదాగమే ॥ 16.4 ॥

తుల్యశీలవయోవృత్తాం తుల్యాభిజనలక్షణాం ।
రాఘవోర్హతి వైదేహీం తం చేయమసితేక్షణా ॥ 16.5 ॥

తాం దృష్ట్వా నవహేమాభాం లోకకాంతామివ శ్రియం ।
జగామ మనసా రామం వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ 16.6 ॥

అస్యా హేతోర్విశాలాఞ్శ్యా హతో వాలీ మహాబలః ।
రావణప్రతిమో వీర్యే కబంధశ్చ నిపాతితః ॥ 16.7 ॥

విరాధశ్చ హతస్సంఖ్యే రాక్షసో భీమవిక్రమః ।
వనే రామేణ విక్రమ్య మహేంద్రేణేవ శంబరః ॥ 16.8 ॥

చతుర్దశసహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణాం ।
నిహతాని జనస్థానే శరైరగ్నిశిఖోపమైః ॥ 16.9 ॥

ఖరశ్చ నిహతస్సంఖ్యే త్రిశిరాశ్చ నిపాతితః ।
దూషణశ్చ మహాతేజా రామేణ విదితాత్మనా ॥ 16.10 ॥

ఐశ్వర్యం వానరాణాం చ దుర్లభం వాలిపాలితం ।
అస్యా నిమిత్తే సుగ్రీవః ప్రాప్తవాన్ లోకసత్కృతమ్ ॥ 16.11 ॥

సాగరశ్చ మయా క్రాంతః శ్రీమాన్ నదనదీపతిః ।
అస్యా హేతోర్విశాలాఞ్శ్యాః పురీ చేయం నిరీక్షితా ॥ 16.12 ॥

యది రామః సముద్రాంతాం మేదినీం పరివర్తయేత్ ।
అస్యాః కృతే జగచ్ఛాపి యుక్తమిత్యేవ మే మతిః ॥ 16.13 ॥

రాజ్యం వా త్రిషు లోకేషు సీతా వా జనకాత్మజా ।
 త్రైలోక్యరాజ్యం సకలం సీతాయా నాఽఘ్నయాత్కలామ్ ॥ 16.14 ॥
 ఇయం సా ధర్మశీలస్య మైథిలస్య మహాత్మనః ।
 సుతా జనకరాజస్య సీతా భర్తృదృఢవ్రతా ॥ 16.15 ॥
 ఉత్థితా మేదినిం భిత్త్వా క్షేత్రే హలముఖక్షతే ।
 పద్మరేణునిభైః కీర్ణా శుభైః కేదారపాంసుభిః ॥ 16.16 ॥
 విక్రాంతస్యార్యశీలస్య సంయుగేష్వనివర్తినః ।
 స్నుషా దశరథస్యేషా జ్యేష్ఠా రాజ్ఞో యశస్వినీ ॥ 16.17 ॥
 ధర్మజ్ఞస్య కృతజ్ఞస్య రామస్య విదితాత్మనః ।
 ఇయం సా దయితా భార్యా రాక్షసీ వశమాగతా ॥ 16.18 ॥
 సర్వాన్ భోగాన్ పరిత్యజ్య భర్తృస్నేహబలాత్కృతా ।
 అచింతయిత్వా దుఃఖాని ప్రవిష్టా నిర్జనం వనమ్ ॥ 16.19 ॥
 సంతుష్టా ఫలమూలేన భర్తృశుశ్రూషణే రతా ।
 యా పరాం భజతే ప్రీతిం వనేఽపి భవనే యథా ॥ 16.20 ॥
 సేయం కనకవర్ణాంగీ నిత్యం సుస్మితభాషిణీ ।
 సహతే యాతనామేతామనర్థానామభాగినీ ॥ 16.21 ॥
 ఇమాం తు శీలసమ్పన్నాం ద్రష్టుమర్హతి రాఘవః ।
 రావణేన ప్రమథితాం ప్రపామివ పిపాసితః ॥ 16.22 ॥
 అస్యా నూనం పునర్లాభాత్ రాఘవః ప్రీతిమేష్యతి ।
 రాజా రాజ్యపరిభ్రష్టః పునః ప్రాప్యేవ మేదినిమ్ ॥ 16.23 ॥

కామభోగైః పరిత్యక్తా హీనా బంధుజనేన చ ।
 ధారయత్యాత్మనో దేహం తత్సమాగమకాంక్షిణీ ॥ 16.24 ॥
 నైషా పశ్యతి రాక్షసో నేమాన్పుష్పఫలద్రుమాన్ ।
 ఏకస్థహృదయా నూనం రామమేవానుపశ్యతి ॥ 16.25 ॥
 భర్తా నామ పరం నార్యా భూషణం భూషణాదపి ।
 ఏషా తు రహితా తేన భూషణార్థా న శోభతే ॥ 16.26 ॥
 దుష్కరం కురుతే రామో హీనో యదనయా ప్రభుః ।
 ధారయత్యాత్మనో దేహం న దుఃఖే నావసీదతి ॥ 16.27 ॥
 ఇమామసితకేశాంతాం శతపత్రనిభేక్షణాం ।
 సుఖార్థాం దుఃఖితాం దృష్ట్వా మమాపి వ్యధితం మనః ॥ 16.28 ॥
 క్షీతిక్షమా పుష్కరసన్నిభాక్షీ
 యా రక్షితా రాఘవలక్ష్మణాభ్యాం ।
 సా రాక్షసీభిర్వికృతేక్షణాభిః
 సంరక్ష్యతే సంప్రతి వృక్షములే ॥ 16.29 ॥
 హిమహతనళినీవ నష్టశోభా
 వ్యసనపరంపరయాఽనిపీడ్యమానా ।
 సహచరరహితేవ చక్రవాకీ
 జనకసుతా కృపణాం దశాం ప్రపన్నా ॥ 16.30 ॥
 అస్యా హి పుష్పావనతాగ్రశాఖాః
 శోకం దృఢం వై జనయంత్యశోకాః ।
 హిమవ్యసాయేన చ మందరశ్మిః
 అభ్యుత్థితో నైకసహస్రరశ్మిః ॥ 16.31 ॥

ఇత్యేవమర్థం కపిరస్యవేక్ష్య

సీతేయమిత్యేవ నివిష్ట బుద్ధిః ।

సంశ్రిత్య తస్మిన్నిషసాద వృక్షే

బలీ హరీణామృషభస్తరస్వీ ॥ 16.32 ॥

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే నాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

షోడశస్కంధః

అథార్థే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

సప్తదశస్కంధః

తతః కుముదషణ్డాభో నిర్మలో నిర్మలం స్వయం ।

ప్రజగామ నభః చంద్రో హంసో నీలమివోదకమ్ ॥ 17. 1 ॥

సాచివ్యమివ కుర్వన్ స ప్రభయా నిర్మలప్రభః ।

చంద్రమా రశ్మభిశ్శీతైః సిషేవే పవనాత్మజమ్ ॥ 17.2 ॥

స దదర్శ తతః సీతాం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్ ।

శోకభారైరివ న్యస్తాం భారైర్నావమివాంభసి ॥ 17.3 ॥

దిదృక్షమాణో వైదేహీం హనూమాన్ మారుతాత్మజః ।

స దదర్శావిదూరస్థా రాక్షసిః ఘోరదర్శనాః ॥ 17.4 ॥

ఏవాక్షీమేకకర్ణాం చ కర్ణప్రావరణాం తథా ।

అకర్ణాం శంకుకర్ణాం చ మస్తకోచ్ఛ్వాసనాసికామ్ ॥ 17.5 ॥

అతికాయోత్తమాంగీం చ తనుదీర్ఘశిరోధరాం ।

ధ్వస్తకేశీం తథా కేశీం కేశకంబలధారిణీమ్ ॥ 17.6 ॥

లంబకర్ణలలాటాం చ లంబోదరపయోధరామ్ ।

లంబోష్ఠీం చుబుకోష్ఠీం చ లంబాస్యాం లంబజానుకామ్ ॥ 17.7 ॥

వ్రాస్వ దీర్ఘాం తథా కుబ్జాం వికటాం వామనాం తథా ।

కరాలాం భుగ్నవక్త్రాం చ పింగాక్షీం వికృతాననామ్ ॥ 17.8 ॥

వికృతాః పింగాలాః కాలీః క్రోధనాః కలహప్రియాః ।

కాలాయస మహాశూలకూటముద్గరధారిణీః ॥ 17.9 ॥

వరాహమృగశార్దూలమహిషాజశివాముఖీః ।

గజోష్ఠ్ఠ హయపాదీశ్చ నిఖాతశిరసోఽపరాః ॥ 17.10 ॥

ఏకహస్తైకపాదాశ్చ ఖరకర్ణ్యః శ్వకర్ణికాః ।

గోకర్ణిర్హస్తైకర్ణాశ్చ హరికర్ణిస్తథాపరాః ॥ 17.11 ॥

అనాసా అతినాసాశ్చ తిర్యజ్నాసా వినాసికాః ।

గజసన్నిభనాసాశ్చ అలాటోచ్ఛ్వాసనాసికాః ॥ 17.12 ॥

హస్తీపాదా మహాపాదా గోపాదాః పాదచూడికాః ।

అతిమాత్రశిరోగ్రీవా అతిమాత్రకుచోదరీః ॥ 17.13 ॥

అతిమాత్రాస్యనేత్రాశ్చ దీర్ఘజిహ్వోనఖాస్తథా ।

అజాముఖీర్హస్తముఖీః గోముఖీః సూకరీముఖీః ॥ 17.14 ॥

హయోష్ఠ్ఠఖరవక్త్రాశ్చ రాక్షసిరోఽరదర్శనాః ।

శూలముద్గరహస్తాశ్చ క్రోధనాః కలహప్రియాః ॥ 17.15 ॥

కరాళా ధూమ్రకేశీశ్చ రాక్షసిర్వికృతాననాః ।

పిబన్తీస్సతతం పానం సదా మాంససురాప్రియాః ॥ 17.16 ॥

మాంసశోణితద్దిగ్దాంగీః మాంసశోణితభోజనాః ।
 తా దదర్శ కపిశ్రేష్ఠో రోమహర్షణదర్శనాః ।
 స్కంధవస్తముపాసీనాః పరివార్య వనస్పతిం ॥ 17.17 ॥
 తస్యాధస్తాచ్చ తాం దేవీం రాజపుత్రీమన్దితాం ।
 లక్షయామాస లక్ష్మీవాన్ హనూమాన్ జనకాత్మజామ్ ॥17.18॥
 నిష్ప్రభాం శోకసంతప్తాం మలసంకులమూర్ధజాం ॥ 17.19 ॥
 క్షీణపుణ్యాం చ్యుతాం భూమౌ తారాం నిపతితామివ ।
 చారిత్రవ్యపదేశాధ్యాం భర్తృదర్శనదుర్గతాం ॥ 17.20 ॥
 భూషణైరుత్తమైర్ద్దీనాం భర్తృవాత్సల్యభూషణామ్ ।
 రాక్షసాధిపసంరుద్ధాం బంధుభిశ్చ వినా కృతాం ॥ 17.21 ॥
 వియూథాం సింహసంరుద్ధాం బద్ధాం గజవధూమివ ।
 చంద్రరేఖాం పయోదాంతే శారదాభైరివాప్సతాం ।
 క్లిష్టరూపామసంస్పర్శాదయుక్తామివ వల్లకీమ్ ॥ 17.22 ॥
 సీతాం భర్తృవశే యుక్తామయుక్తాం రాక్షసీవశే ॥ 17.23 ॥
 అశోకవనికామధ్యే శోకసాగరమాఘతామ్ ।
 తాభిః పరివృతాం తత్ర సగ్రహామివ రోహిణీం ॥ 17.24 ॥
 దదర్శ హనుమాన్ దేవీం లతాం కుసుమితామివ ।
 సా మలేన చ దిగ్దాంగీ వపుషా చాప్యలంకృతా ।
 మృణాలీ పంకదిగ్ధేవ విభాతి న విభాతి చ ॥ 17.25 ॥
 మలినేన తు వస్త్రేణ పరిక్లిష్టేన భామినీం ॥ 17.26 ॥

సంవృతాం మృగశాబాక్షీం దదర్శ హనుమాన్ కపిః ।
 తాం దేవీం దీనవదనామదీనాం భర్తృతేజసా ।
 రక్షితాం స్వేన శీలేన సీతామసితలోచనామ్ ॥ 17.27 ॥
 తాం దృష్ట్వా హనుమాన్ సీతాం మృగశాబనిభేక్షణాం ॥ 17.28॥
 మృగకన్యామివ త్రస్తాం వీక్షమాణాం సమంతతః ।
 దహంతీమివ నిశ్వాసైర్వృక్షాన్ పల్లవధారిణః ॥ 17.29 ॥
 సంఘాతమివ శోకానాం దుఃఖస్యోర్మిమివోత్థితామ్ ।
 తాం క్షమాం సువిభక్తాంగీం వినా ౨ ౨ భరణశోభినీం ।
 ప్రహర్షమతులం లేభే మారుతిః ప్రేక్ష్య మైథిలీమ్ ॥ 17.30 ॥
 హర్షజాని చ సోశ్రూణి తాం దృష్ట్వా మదిరేక్షణాం ।
 ముమోచ హనుమాంస్తత్ర నమశ్చక్రే చ రాఘవమ్ ॥ 17.31 ॥
 నమస్కృత్వా స రామాయ లక్ష्మణాయ చ వీర్యవాన్ ।
 సీతాదర్శనసంహృష్టో హనుమాన్ సంవృతో ౨ భవత్ ॥17.32॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే

సప్తదశసర్గః

అథార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

అష్టదశసర్గః

తథా విప్రేక్షమాణస్య వనం పుష్పితపాదపం ।
 విచిన్వతశ్చ వైదేహీం కించిచ్ఛేషా నిశా ౨ భవత్ ॥ 18.1 ॥
 షడంగవేదవిదుషాం క్రతుప్రవరయాజినాం ।
 శుశ్రావ బ్రహ్మఘోషాంశ్చ విరాత్రే బ్రహ్మరక్షసామ్ ॥ 18.2 ॥

అథ మంగళలవాదిత్రైశ్చబైః శ్రోత్రమనోహరైః ।
 ప్రాబుధ్యత మహాబాహుర్దశగ్రీవో మహాబలః ॥ 18.3 ॥
 విబుధ్య తు యథాకాలం రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్ ।
 స్రస్తమాల్వాంబరధరో వైదేహీమన్వచిన్తయత్ ॥ 18.4 ॥
 భృశం నియుక్తస్సస్యాం చ మదనేన మదోత్కటః ।
 న స తం రాక్షసః కామం శశాకాఽఽత్మని గూహితుమ్॥18.5॥
 స సర్వాభరణైర్యుక్తో బిభ్రచ్చియమనుత్తమాం ।
 తాం నగైర్బహుభిర్బుష్టాం సర్వపుష్పఫలోపగైః ॥ 18.6 ॥
 వృతాం పుష్కరిణీభిశ్చ నానాపుష్పోపశోభితాం ।
 సదామదైశ్చ విహగైర్విచిత్రాం పరమాద్భుతామ్ ॥ 18.7 ॥
 ఈహామ్యగైశ్చ వివిధైర్బుష్టాం దృష్టిమనోహరైః ।
 వీధీస్సంప్రేక్షమాణశ్చ మణికాంచనతోరణాః ॥ 18.8 ॥
 నానామృగగణాకీర్ణాం ఫలైః ప్రపతితైర్వృతాం ।
 అశోకవనికామేవ ప్రావిశత్సంతతద్రుమామ్ ॥ 18.9 ॥
 అంగనా శతమాత్రం తు తం వ్రజంతమనువ్రజత్ ।
 మహేంద్రమివ పౌలస్త్యం దేవగంధర్వయోషితః ॥ 18.10 ॥
 దీపికాః కాంచనీః కాశ్చిజ్జగృహుస్తత్ర యోషితః ।
 వాలవ్యజనహస్తాశ్చ తాలవృంతాని చాపరాః ॥ 18.11 ॥
 కాంచనైరపి భృంగారైర్లహుః సలిలమగ్రతః ।
 మండలాగ్రాన్ బ్రుసీం చైవ గృహ్యోఽన్యాః పృష్ఠతో యయుః ॥ 18.12 ॥

కాచిద్రత్నమయీం స్థాలీం పూర్ణాం పానస్య భామినీ ।
 దక్షిణా దక్షిణేనైవ తదా జగ్రాహ పాణినా ॥ 18.13 ॥
 రాజహంసప్రతీకాశం ఛత్రం పూర్ణశశిప్రభం ।
 సావర్ణదండమపరా గృహీత్వా పృష్ఠతో యయౌ ॥ 18.14 ॥
 నిద్రామదపరీతాక్ష్యో రావణస్యోత్తమాః స్త్రియః ।
 అనుజగ్ముః పతిం వీరం ఘనం విద్యుల్లతా ఇవ ॥ 18.15 ॥
 వ్యావిద్ధహారకేయూరాః సమామ్బుదితవర్ణకాః ।
 సమాగళితకేశాంతాస్సస్వేదవదనాస్తథా ॥ 18.16 ॥
 ఘూర్ణంత్యో మదశేషేణ నిద్రయా చ శుభాసనాః ।
 స్వేదక్లిష్టాంగకుసుమాః సుమాల్వాకులమూర్ధజాః ॥ 18.17 ॥
 ప్రయాంతం నైర్మతపతిం నార్యో మదిరలోచనాః ।
 బహుమానాచ్చ కామాచ్చ ప్రియా భార్యాస్తమన్వయుః ॥ 18.18 ॥
 స చ కామపరాధీనః పతిస్తాసాం మహాబలః ।
 సీతాసక్తమనా మందో మదాంచితగతిర్బభౌ ॥ 18.19 ॥
 తతః కాంచీనినాదం చ నూపురాణాం చ నిస్వనం ।
 శుశ్రావ పరమస్త్రీణాం స కపిర్మారుతాత్మజః ॥ 18.20 ॥
 తం చాఽప్రతిమకర్మాణమచిన్త్యబలపౌరుషం ।
 ద్వారదేశమనుప్రాప్తం దదర్శ హనుమాన్ కపిః ॥ 18.21 ॥
 దీపికాభిరనేకాభిః సమంతాదవభాసితం ।
 గంధతైలావసీక్తాభిః ధ్రియమాణాభిరగ్రతః ॥ 18.22 ॥

కామదర్పమదైర్యుక్తం జిహ్మాతామ్రాయతేక్షణం ।
 సమక్షమివ కందర్పమపవిద్ధశరాసనమ్ ॥ 18.23 ॥

మథితామృతఫేనాభమరజోవస్త్రముత్తమం ।
 సలీలమనుకర్షంతం విముక్తం సక్తమంగదే ॥ 18.24 ॥

తం పత్రవిటపే లీనః పత్రపుష్పఘనావృతః ।
 సమీపమివ సంక్రాంతం నిధ్యాతుముపచక్రమే ॥ 18.25 ॥

అవేక్షమాణస్తు తతో దదర్శ కపికుంజరః ।
 రూపయౌవనసంపన్నా రావణస్య వరస్తియః ॥ 18.26 ॥

తాభిః పరివృతో రాజా సురూపాభిర్మహోయశాః ।
 తన్వృగద్విజసంఘుష్టం ప్రవిష్టః ప్రమదావనమ్ ॥ 18.27 ॥

క్షీబో విచిత్రాభరణః శంకుకర్ణో మహాబలః ।
 తేన విశ్రవసః పుత్రః స దృష్టో రాక్షసాధిపః ॥ 18.28 ॥

వృతః పరమనారీభిస్తారాభిరివ చంద్రమాః ।
 తం దదర్శ మహాతేజాస్తేజోవంతం మహాకపిః ॥ 18.29 ॥

రావణోఽయం మహాబాహురితి సంచింత్య వానరః ।
 అవఘ్నతో మహాతేజా హనూమాన్మారుతాత్మజః ॥ 18.30 ॥

స తథాఽపుగ్రతేజాః సన్నిర్ధాతస్తస్య తేజసా ।
 పత్రగుహ్యంతరే సక్తో హనూమాన్ సంవృతోఽభవత్ ॥ 18.31 ॥

స తామసితకేశాంతాం సుశ్రోణీం సంహతస్తనీం ।
 దిద్దుక్షురసితాసాంగముపావర్తత రావణః ॥ 18.32 ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే
 అష్టాదశసర్గః**

అథార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

ఏకోనవీంశః సర్గః

తస్మిన్నేవ తతః కాలే రాజపుత్రీ త్వనిందితా ।
 రూపయౌవనసంపన్నం భూషణోత్తమభూషితమ్ ॥ 19.1 ॥

తతో దృష్ట్వైవ వైదేహీ రావణం రాక్షసాధిపం ।
 ప్రావేపత వరారోహా ప్రవాతే కదలీ యథా ॥ 19.2 ॥

ఆచ్ఛాద్యోదరమూరుభ్యాం బాహుభ్యాం చ పయోధరౌ ।
 ఉపవిష్టా విశాలాక్షీ రుదన్తి వరవర్ణినీ ॥ 19.3 ॥

దశగ్రీవస్తు వైదేహీం రక్షితాం రాక్షసీగణైః ।
 దదర్శ సీతాం దుఃఖారాం నావం సన్నామివార్ణవే ॥ 19.4 ॥

అసంవృతాయామాసీనామ్ ధరణ్యాం సంశితవ్రతామ్ ।
 చిన్నాం ప్రపతితాం భూమౌ శాఖామివ వనస్పతేః ॥ 19.5 ॥

మలమణ్డనచిత్రాంగీం మండనార్ణామమండితాం ।
 మృణాలీ పంకదిగ్ధేవ విభాతి న విభాతి చ ॥ 19.6 ॥

సమీపం రాజసింహస్య రామస్య విదితాత్మనః ।
 సంకల్పహయసంయుక్తైర్వ్యాన్తీమివ మనోరథైః ॥ 19.7 ॥

శుష్కంతీం రుదతీమేకాం ధ్యానశోకపరాయణామ్ ।
 దుఃఖస్యాన్తమపశ్యంతీం రామాం రామమనువ్రతామ్ ॥ 19.8 ॥

వేష్టమానాం తథా విష్టాం పన్నగేంద్రవధూమివ ।
 ధూప్యమానాం గ్రహేణేవ రోహిణీం ధూమకేతునా ॥ 19.9 ॥

వృత్తశీలకులే జాతామాచారవతి ధార్మికే ।
 పునః సంస్కారమాపన్నాం జాతామివ చ దుష్కులే ॥ 19.10 ॥

అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ ।
 అమ్నయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ ॥ 19.11 ॥

సన్నామివ మహాకీర్తిం శ్రద్ధామివ విమానితామ్ ।
 పూజామివ పరిక్షీణామాశాం ప్రతిహతామివ ॥ 19.12 ॥

ఆయతీమివ విధ్వస్తామాజ్ఞాం ప్రతిహతామివ ।
 దీప్తామివ దిశం కాలే పూజామపహృతామివ ॥ 19.13 ॥

పద్మినీమివ విధ్వస్తాం హతశూరాం చమూమివ ।
 ప్రభామివ తమోధ్వస్తాముపక్షీణామివాపగామ్ ॥ 19.14 ॥

వేదీమివ పరామృష్టాం శాంతామగ్నిశిఖామివ ।
 పార్లమాసీమివ నిశాం రాహుగ్రస్తేందుమండలామ్ ॥ 19.15 ॥

ఉత్కృష్టపర్లకమలాం విత్రాసితవిహంగమాం ।
 హస్తీహస్తపరామృష్టామాకులాం పద్మినీమివ ॥ 19.16 ॥

పతిశోకాతురాం శుష్కాం నదీం విస్రావితామివ ।
 పరయా మృజయా హీనాం కృష్ణపక్షనిశామివ ॥ 19.17 ॥

సుకుమారీం సుజాతాంగీం రత్నగర్భగృహాలాచితాం ।
 తప్యమానామివోష్ణేన మృణాలీమచిరోద్భుతామ్ ॥ 19.18 ॥

గృహీతామాలితాం స్తమ్భే యూథపేన వినాకృతామ్ ।
 నిఃశ్వసన్తిం సుదుఃఖారాం గజరాజవధూమివ ॥ 19.19 ॥

ఏకయా దీర్ఘయా వేణ్యా శోభమానామయత్నతః ।
 నీలయా నీరదాసాయే వనరాజ్యా మహీమివ ॥ 19.20 ॥

ఉపవాసేన శోకేన ధ్యానేన చ భయేన చ ।
 పరిక్షీణాం కృశాం దీనామల్పాహారాం తపోధనామ్ ॥ 19.21 ॥

ఆయాచమానాం దుఃఖారాం ప్రాంజలిం దేవతామివ ।
 భావేన రఘుముఖ్యస్య దశగ్రీవపరాభవమ్ ॥ 19.22 ॥

సమీక్షమాణాం రుదతీమనిందితాం
 సుపక్షుతామ్రాయతశుక్లలోచనామ్ ।
 అనువ్రతాం రామమతీవ మైథిలీం
 ప్రలోభయామాస వధాయ రావణః ॥ 19.23 ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయ ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే
 ఏకోనవింశః సర్గః**

**అథార్షే వాల్మీకీయే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే
 వింశః సర్గః**

స తాం పతివ్రతాం దీనాం నిరాసన్దాం తపస్వినీమ్ ।
 సాకారైర్మధురైర్వాత్సైర్వ్యదర్శయత రావణః ॥ 20.1 ॥

మాం దృష్ట్వా నాగనాసోరు గూహమానా స్తనోదరమ్ ।
 అదర్శనమివాత్మనం భయాన్నేతుం త్వమిచ్ఛసి ॥ 20.2 ॥

కామయే త్వాం విశాలాక్షి బహుమన్యస్య మాం ప్రియే ।
 సర్వాఙ్గుణసమ్పన్నే సర్వలోకమనోహరే ॥ 20.3 ॥

నేహ కేచిన్మనుష్యా వా రాక్షసాః కామరూపిణః ।
 వ్యపసర్పతు తే సీతే భయం మత్తః సముత్థితమ్ ॥ 20.4 ॥

స్వధర్మో రక్షసాం భీరు సర్వధైవ న సంశయః ।
 గమనం వా పరస్త్రీణాం హరణం సంప్రమధ్య వా ॥ 20.5॥
 ఏవం చైతదకామాం తు న త్వాం ప్రుక్ష్యామి మైథిలి ।
 కామం కామః శరీరే మే యథాకామం ప్రవర్తతామ్ ॥ 20.6 ॥
 దేవి నేహ భయం కార్యం మయి విశ్వసిహి ప్రియే ।
 ప్రణయస్వ చ తత్త్వేన మైవం భూః శోకలాలసా ॥ 20.7 ॥
 ఏకవేణీ ధరాశయ్యా ధ్యానం మలినమమ్బరమ్ ।
 అస్థానేఽప్యుపవాసశ్చ నైతాన్యోపయికాని తే ॥ 20.8 ॥
 విచిత్రాణి చ మాల్యాని చన్దనాన్యగురూణి చ ।
 వివిధాని చ వాసాంసి దివ్యాన్యాభరణాని చ ॥ 20.9 ॥
 మహార్థాణి చ పానాని శయనాన్యాసనాని చ ।
 గీతం నృత్యం చ వాద్యం చ లభ మాం ప్రాప్య మైథిలి ॥ 20.10 ॥
 స్త్రీరత్నమసి మైవం భూః కురు గాత్రేషు భూషణమ్ ।
 మాం ప్రాప్య హి కథం ను స్యాస్త్యమనర్థా సువిగ్రహే ॥20.11॥
 ఇదం తే చారుసజ్ఞాతం యౌవనం వ్యతివర్తతే ।
 యదతీతం పునర్మైతి స్రోతః శీఘ్రమపామివ ॥ 20.12 ॥
 త్వాం కృత్వోపరతో మన్యే రూపకర్తా స విశ్వస్యక్ ।
 న హి రూపోపమా త్వన్యా తవాస్తి శుభదర్శనే ॥ 20. 13 ॥
 త్వాం సమాసాద్య వైదేహి రూపయౌవనశాలినీమ్ ।
 కః పుమానతివర్తేత సాక్షాదపి పితామహః ॥ 20. 14 ॥

యద్యత్ పశ్యామి తే గాత్రం సీతాంశుసదృశాననే ।
 తస్మింస్తస్మిన్ పృథుశ్రోణి చక్షుర్మమ నిబధ్యతే ॥ 20.15 ॥
 భవ మైథిలి భార్యా మే మోహమేనం విసర్జయ ।
 బహ్వీనాముత్తమస్త్రీణాం ఆహృతానామితస్తతః ।
 సర్వాసామేవ భద్రం తే మమాగ్రమహిషీ భవ ॥ 20. 16 ॥
 లోకేభ్యో యాని రత్నాని సమ్ప్రమథ్యాహృతాని వై ।
 తాని మే భీరు సర్వాణి రాజ్యం చైతదహం చ తే ॥20.17॥
 విజిత్య పృథివీం సర్వాం నానానగరమాలినీమ్ ।
 జనకాయ ప్రదాస్యామి తవ హేతోర్విలాసిని ॥ 20.18 ॥
 నేహ పశ్యామి లోకేఽన్యం యో మే ప్రతిబలో భవేత్ ।
 పశ్య మే సుమహద్వీర్యమప్రతిద్వన్త్వమాహవే ॥ 20.19 ॥
 అసకృత్ సంయుగే భగ్నా మయా విమ్బుదితధ్వజాః ।
 అశక్తాః ప్రత్యనీకేషు స్థాతుం మమ సురాసురాః ॥ 20.20 ॥
 ఇచ్ఛయా క్రియతామద్య ప్రతికర్మ తవోత్తమమ్ ॥20.21॥
 సప్రభాణ్యవసజ్యంతాం తవాజ్ఞే భూషణాని చ ।
 సాధు పశ్యామి తే రూపం సంయుక్తం ప్రతికర్మణా ॥20.22॥
 ప్రతికర్మాభిసంయుక్తా దాక్షిణ్యేన వరాననే ।
 భుంక్ష్య భోగాన్ యథాకామం పిబ భీరు రమస్వ చ ॥ 20. 23 ॥
 యథేష్టం చ ప్రయచ్ఛ త్వం పృథివీం వా ధనాని చ ।
 అలస్వ మయి విస్రబ్ధా ధృష్టమాజ్ఞాపయస్వ చ ।
 మత్రప్రసాదాల్లలన్త్యాశ్చ అలన్తాం బాన్ధవాస్తవ ॥ 20. 24 ॥

ఋద్ధిం మమానుపశ్య త్వం శ్రియం భద్రే యశశ్చ మే || 20.25||

కిం కరిష్యసి రామేణ సుభగే చీరవాససా ।

నిక్షిప్తవిజయో రామో గతశ్రీర్వనగోచరః ।

వ్రతీ స్థణ్ణీలశాయీ చ శక్యే జీవతి వా న వా || 20.26 ||

న హి వైదేహి రామస్త్వాం ద్రష్టుం వాఽప్యపలప్యతే ।

పురో బలాకైరసిత్తైర్మైఘైర్జ్యోత్స్నామివావృతామ్ ||20.27||

న చాపి మమ హస్తాత్త్వాం ప్రాప్తుమర్హతి రాఘవః ।

హిరణ్యకశిపుః కీర్తిమిన్ద్రహస్తగతామివ || 20.28 ||

చారుస్మితే చారుదతి చారునేత్రే విలాసిని ।

మనో హరసి మే భీరు సుపర్ణః పన్నగం యథా || 20.29 ||

క్లిష్టకౌశేయవసనాం తన్వీమప్యనలంకృతామ్ ।

త్వాం దృష్ట్వా స్వేషు దారేషు రతిం నోపలభామ్యహమ్ || 20.30 ||

అన్తఃపురనివాసిన్యః స్త్రియః సర్వగుణాన్వితాః ।

యావన్యో మమ సర్వాసామైశ్వర్యం కురు జానకి ||20.31||

మమ హ్యసితకేశాన్తే త్రైలోక్యప్రవరాః స్త్రియః ।

తాస్త్వాం పరిచరిష్యన్తి శ్రియమప్సరసో యథా || 20. 32 ||

యాని వైశ్రవణే సుభ్రు రత్నాని చ ధనాని చ ।

తాని లోకాంశ్చ సుశ్రోణి మాం చ భుజ్జ్వ యథాసుఖమ్ ||20.33||

న రామస్తపసా దేవి న బలేన న విక్రమైః ।

న ధనేన మయా తుల్యస్తేజసా యశసాఽపి వా || 20.34||

పిబ విహర రమస్వ భుంక్ష్య భోగాన్

ధననిచయం ప్రదిశామి మేదినిం చ ।

మయి లల లలనే యథాసుఖం

త్వం త్వయి చ సమేత్య లలన్తు బాన్ధవాన్తే || 20. 35 ||

కుసుమితతరుజాలసన్తతాని

భ్రమరయుతాని సముద్రతీరజాని ।

కనకవిమలహారభూషితాంగీ

విహర మయా సహ భీరు కాననాని || 20. 36 ||

ఇత్యార్షే వాల్మీకియే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే

వింశః సర్గః

అథార్షే వాల్మీకియే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే

ఏకవింశః సర్గః

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సీతా రౌద్రస్య రక్షసః ।

ఆర్తా దీనస్వరా దీనం ప్రత్యువాచ శనైర్వచః || 21. 1 ||

దుఃఖార్తా రుదతీ సీతా వేపమానా తపస్వినీ ।

చిన్తయన్తీ వరారోహా పతిమేవ పతివ్రతా ।

తృణమన్తరతః కృత్వా ప్రత్యువాచ శుచిస్మితా || 21. 2 ||

నివర్తయ మనో మత్తః స్వజనే క్రియతాం మనః ।

న మాం ప్రార్థయితుం యుక్తం సుసిద్ధిమివ పాపకృత్ || 21. 3 ||

అకార్యం న మయా కార్యమేకపత్న్యా విగర్హితమ్ ।

కులం సంప్రాప్తయా పుణ్యం కులే మహతి జాతయా || 21. 4||

ఏవముక్త్యా తు వైదేహీ రావణం తం యశస్వినీ ।
 రాక్షసం పృష్ఠతః కృత్వా భూయో వచనమబ్రవీత్ ॥ 21.5 ॥
 నాహమౌపయికీ భార్యా పరభార్యా సతీ తవ ।
 సాధుధర్మమవేక్షస్య సాధు సాధువ్రతం చర ॥ 21.6 ॥
 యథా తవ తథాఽన్యేషాం దారా రక్ష్యా నిశాచర ।
 ఆత్మానముపమాం కృత్వా స్వేషు దారేషు రమ్యతామ్ ॥ 21.7 ॥
 అతుష్టం స్వేషు దారేషు చపలం చలితేన్ద్రియమ్ ।
 నయన్తి నికృతి ప్రజ్ఞం పరదారాః పరాభవమ్ ॥ 21. 8 ॥
 ఇహ సన్తో న వా సన్తి సతో వా నానువర్తసే ।
 తథా హి విపరీతా తే బుద్ధిరాచారవర్జితా ॥ 21.9 ॥
 వచో మిథ్యాప్రణీతాత్మా పథ్యముక్తం విచక్షణైః ।
 రాక్షసానామభావాయ త్వం వా న ప్రతిపద్యసే ॥ 21.10 ॥
 అకృతాత్మానమాసాద్య రాజానమనయే రతమ్ ।
 సమృద్ధాని వినశ్యన్తి రాష్ట్రాణి నగరాణి చ ॥ 20. 11 ॥
 తథేయం త్వాం సమాసాద్య లంకా రత్నైః సుకులైః ।
 అపరాధాత్తవైకస్య నచిరాద్వినశిష్యతి ॥ 21. 12 ॥
 స్వకృతైర్లన్యమానస్య రావణా దీర్ఘదర్శినః ।
 అభినన్దన్తి భూతాని వినాశే పాపకర్మణః ॥ 21. 13 ॥
 ఏవం త్వాం పాపకర్మాణం వక్ష్యన్తి నికృతా జనాః ।
 దిష్ట్యై తద్వ్యసనం ప్రాప్తో రౌద్ర ఇత్యేవ హర్షితాః ॥ 21.14 ॥

శక్యా లోభయితుం నాహమైశ్వర్యేణ ధనేన వా ।
 అనన్యా రాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభా యథా ॥ 21.15॥
 ఉపధాయ భుజం తస్య లోకనాథస్య సత్కృతమ్ ।
 కథం నామోపధాస్యామి భుజమన్యస్య కస్యచిత్ ॥ 21.16 ॥
 అహమౌపయికీ భార్యా తస్యైవ వసుధాపతేః ।
 వ్రతస్నాతస్య ధీరస్య విద్యేవ విదితాత్మనః ॥ 21. 17 ॥
 సాధు రావణ రామేణ మాం సమానయ దుఃఖితామ్ ।
 వనే వాశితయా సార్థం కరేణ్యేవ గజాధిపమ్ ॥ 21. 18 ॥
 మిత్రమౌపయికం కర్తుం రామః స్థానం పరీషృతా ।
 వధం చానిచ్ఛతా ఘోరం త్వయాఽసౌ పురుషర్షభః ।
 విదితః స హి ధర్మజ్ఞః శరణాగతవత్సలః ॥ 21. 19 ॥
 తేన మైత్రీ భవతు తే యది జీవితమిచ్ఛసి ।
 ప్రసాదయస్వ త్వం చైనం శరణాగతవత్సలమ్ ॥ 21. 20 ॥
 మాం చాస్మై ప్రయతో భూత్వా నిర్యాతయితుమర్హసి ॥ 21.21॥
 ఏవం హి తే భవేత్ స్వస్తి సప్రసూదాయ రఘూత్తమే ।
 అన్యథా త్వం హి కుర్వాణో వధం ప్రాప్యసి రావణ ॥21.22॥
 వర్ణయేద్వజ్రముత్సృష్టం వర్ణయేదన్తకశ్చిరమ్ ।
 త్వద్విధం తు న సంక్రుద్ధో లోకనాథః స రాఘవః ॥ 21. 23 ॥
 రామస్య ధనుషః శబ్దం శ్రోష్యసి త్వం మహాస్వనమ్ ।
 శతక్రతువిసృష్టస్య నిర్హిషమశనేరివ ॥ 21. 24 ॥

ఇహ శీఘ్రం సుపర్వాణో జ్వలితాస్యా ఇవోరగాః ।
ఇషవో నిపతిష్యన్తి రామలక్ష్మణలక్షణాః ॥ 21. 25 ॥

రక్షాంసి పరినిఘ్నంతః పుర్యామస్యాం సమంతతః ।
అసమ్పాతం కరిష్యన్తి పతంతః కఙ్కవాససః ॥ 21. 26 ॥

రాక్షసేష్టమహాసర్పాన్ స రామగరుణో మహాన్ ।
ఉద్ధరిష్యతి వేగేన వైనతేయ ఇవోరగాన్ ॥ 21. 27 ॥

అపనేష్యతి మాం భర్తా త్వత్తః శ్రీఘ్రమరిన్దమః ।
అసురేభ్యః శ్రియం దీప్తాం విష్ణుస్త్రిభిరివ క్రమైః ॥ 21.28 ॥

జనస్థానే హతస్థానే నిహతే రక్షసాం బలే ।
అశక్తేన త్వయా రక్షః కృతమేతదసాధు వై ॥ 21.29 ॥

ఆశ్రమం తు తయోః శూన్యం ప్రవిశ్య నరసింహయోః ।
గోచరం గతయోర్భ్రాత్రోరపనీతా త్వయాఽధమ ॥ 21.30 ॥

న హి గన్ధముపాఘ్రాయ రామలక్ష్మణయోస్త్వయా ।
శక్యం సన్దర్శనే స్థాతుం శునా శార్దూలయోరివ ॥ 21.31 ॥

తస్య తే విగ్రహే తాభ్యాం యుగగ్రహణమస్థిరమ్ ।
వృత్రస్యేవేష్టబాహుభ్యాం బాహోరేకస్య నిగ్రహః ॥ 21.32 ॥

క్షిప్రం తవ స నాథో మే రామః సౌమిత్రిణా సహ ।
తోయమల్పమివాదిత్యః ప్రాణనాదాస్యతే శరైః ॥ 21. 33 ॥

గిరిం కుబేరస్య గతోఽపధాయ వా
సభాం గతో వా వరుణస్య రాజ్ఞః ।
అసంశయం దాశరథేర్ష మోక్ష్యసే
మహాద్రుమః కాలహతోఽశనేరివ ॥ 21. 34 ॥

ఇత్యార్షే వాల్మీకీయే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే

ఏకవింశతఃసర్గః

అథార్షే వాల్మీకీయే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే

ద్వావింశతఃసర్గః

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా పరుషం రాక్షసాధిపః ।
ప్రత్యువాచ తతః సీతాం విప్రియం ప్రియదర్శనామ్ ॥ 22.1 ॥

యథా యథా సాన్త్యయితా వశ్యః స్త్రీణాం తథా తథా ।
యథా యథా ప్రియం వక్తా పరిభూతస్తథా తథా ॥ 22.2 ॥

సన్నియచ్ఛతి మే క్రోధం త్వయి కామః సముత్థితః ।
ద్రవతోఽమార్గమాసాద్య హయానివ సుసారథిః ॥ 22.3 ॥

వామః కామో మనుష్యాణాం యస్మిన్ కిల నిబధ్యతే ।
జనే తస్మిన్స్త్యనుక్రోశః స్నేహశ్చ కిల జాయతే ॥ 22.4 ॥

ఏతస్మాత్కారణాన్న త్వాం ఘాతయామి వరాననే ।
వధార్హామవమానార్హాం మిథ్యా ప్రవ్రజితే రతామ్ ॥ 22.5 ॥

పరుషాణీహ వాక్యాని యాని యాని బ్రవీషి మామ్ ।
తేషు తేషు వధో యుక్తస్తవ మైథిలి దారుణః ॥ 22. 6 ॥

ఏవముక్త్యా తు వైదేహీం రావణో రాక్షసాధిపః ।
 క్రోధసంరంభసంయుక్తః సీతాముత్తరమబ్రవీత్ ॥ 22.7 ॥
 ద్వా మాసౌ రక్షితవ్యా మే యోఽవధిస్తే మయా కృతః ।
 తతః శయనమారోహ మమ త్వం వరవర్ణిని ॥ 22.8 ॥
 ఊర్ధ్వం ద్యాభ్యాం తు మాసాభ్యాం భర్తారం మామనిచ్ఛతీమ్ ।
 మమ త్వాం ప్రాతరాశార్థమారభన్తే మహానసే ॥ 22.9 ॥
 తాం తర్జ్వమానాం సంప్రేక్ష్య రాక్షసేన్ద్రేణ జానకీమ్ ।
 దేవగన్ధర్వకన్యాస్తా విషేదుర్వికృతేక్షణాః ॥ 22.10 ॥
 ఓష్ఠప్రకారైరపరా వక్తనేత్రైస్తథాఽపరాః ।
 సీతామాశ్వాసయామాసుస్తర్జితాం తేన రక్షసా ॥ 22.11 ॥
 తాభిరాశ్వాసితా సీతా రావణం రాక్షసాధిపమ్ ।
 ఉవాచాత్మహితం వాక్యం వృత్తశౌణ్డీర్యగర్వితమ్ ॥ 22.12 ॥
 నూనం న తే జనః కశ్చిదస్తి నిఃశ్రేయసే స్థితః ।
 నివారయతి యో న త్వాం కర్మణోఽస్మాద్విగర్హితాత్ ॥ 22.13 ॥
 మాం హి ధర్మాత్మనః పత్నీం శచీమివ శచీపతేః ।
 త్వదన్యస్త్రిషు లోకేషు ప్రార్థయేన్మనసాఽపి కః ॥ 22. 14 ॥
 రాక్షసాధమ రామస్య భార్యామమితతేజసః ।
 ఉక్తవానసి యచ్ఛాపం క్వ గతస్తస్య మోక్ష్యసే ॥ 22. 15 ॥
 యథా దృష్టశ్చ మాతంగః శశశ్చ సహితో వనే ।
 తథా ద్విరదవద్రామస్త్వం నీచ శశవత్ స్మృతః ॥ 22. 16 ॥

స త్వమిచ్ఛాకునాథం వై క్షిపన్నిహ న అజ్ఞసే ।
 చక్షుషోర్విషయం తస్య న తావదుపగచ్ఛసి ॥ 22. 17 ॥
 ఇమే తే నయనే క్రూరే విరూపే కృష్ణపిఙ్గలే ।
 క్షితౌ న పతితే కస్మా న్మామనార్య నిరీక్షతః ॥ 22. 18 ॥
 తస్య ధర్మాత్మనః పత్నీం స్నుషాం దశరథస్య చ ।
 కథం వ్యాహరతో మాం తే న జిహ్వో వ్యవశీర్యతే ॥ 22.19 ॥
 అసన్దేశాత్తు రామస్య తపసశ్చానుపాలనాత్ ।
 న త్వాం కుర్మి దశగ్రీవ భస్మ భస్మార్హ తేజసా ॥ 22. 20 ॥
 నాపహర్తుమహం శక్యా తస్య రామస్య ధీమతః ।
 విధిస్తవ వధార్థాయ విహితో నాత్ర సంశయః ॥ 22. 21 ॥
 శూరేణ ధనదభ్రాత్రా బలైః సముదితేన చ ।
 అపోహ్య రామం కస్మాద్ధి దారచౌర్యం త్వయా కృతమ్ ॥22.22॥
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా రావణో రాక్షసాధిపః ।
 వివృత్య నయనే క్రూరే జానకీమన్వవైక్షత ॥ 22. 23 ॥
 నీలజీమూతసంకాశో మహాభుజశిరోధరః ।
 సింహసత్త్వగతిః శ్రీమాన్ దీప్తజిహ్వోగ్రలోచనః ॥ 22. 24 ॥
 చలాగ్రముకుటప్రాంశుశ్చిత్రమాల్యానులేపనః ।
 రక్తమాల్యావృరధరస్తప్తాఙ్గదవిభూషణః ॥ 22. 25 ॥
 శ్రోణీసూత్రేణ మహతా మేచకేన సుసంవృతః ।
 అమృతోత్పాదనద్దేన భుజగేనేవ మన్దరః ॥ 22. 26 ॥

తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః ।
 శుశుభేఽచలసంకాశః శృణ్వాభ్యామివ మందరః ॥ 22. 27 ॥
 తరుణాదిత్యవర్ణాభ్యాం కుణ్డలాభ్యాం విభూషితః ।
 రక్తపల్లవపుష్పాభ్యా మశోకాభ్యామివాచలః ॥ 22. 28 ॥
 స కల్పవృక్షప్రతిమో వసంత ఇవ మూర్తిమాన్ ।
 శ్మశానచైత్యప్రతిమో భూషితోఽపి భయంకరః ॥ 22.29 ॥
 అవేక్షమాణో వైదేహీం కోప సంరక్తలోచనః ।
 ఉవాచ రావణః సీతాం భుజంగ ఇవ నిఃశ్వుసన్ ॥ 22. 30 ॥
 అనయేనాభిసంపన్నమర్థహీనమనువ్రతే ।
 నాశయామ్యహమద్య త్వాం సూర్యః సన్ధ్యామివౌజసా ॥ 22.31 ॥
 ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా రావణః శత్రురావణః ।
 సన్నిదేశ తతః సర్వా రాక్షసీర్ఘోరదర్శనాః ॥ 22. 32 ॥
 ఏకాక్షీమేకకర్ణాం చ కర్ణప్రవరణాం తథా ।
 గోకర్ణీం హస్తీకర్ణీం చ అమృకర్ణీమకర్ణికామ్ ॥ 22. 33 ॥
 హస్తీపాద్యశ్వపాద్యా చ గోపాదీం పాదచూలికామ్ ।
 ఏకాక్షీమేకపాదీం చ పృథుపాదామపాదికామ్ ॥ 22. 34 ॥
 అతిమాత్ర శిరోగ్రీవామతిమాత్రకుచోదరీమ్ ।
 అతిమాత్రాస్య నేత్రాం చ దీర్ఘజిహ్వమజిహ్వికామ్ ॥ 22.35 ॥
 అనాసికాం సింహముఖీం గోముఖీం సూకరీముఖీమ్ ।
 యథా మద్వశగా సీతా క్షిప్రం భవతి జానకీ ।
 తథా కురుత రాక్షస్యః సర్వాః క్షిప్రం సమేత్య చ ॥ 22.36॥

ప్రతిలోమానులోమైశ్చ సామదానాదిభేదనైః ।
 ఆవర్ణయత వైదేహీం దణ్డాస్యోద్యమనేన చ ॥ 22. 37 ॥
 ఇతి ప్రతిసమాదిశ్య రాక్షసేంద్రః పునః పునః ।
 కామమన్యు పరీతాత్మా జానకీం పర్యతర్జయత్ ॥ 22. 38 ॥
 ఉపగమ్య తతః క్షిప్రం రాక్షసీ ధాన్యమాలినీ ।
 పరిష్వజ్య దశగ్రీవమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 22. 39 ॥
 మయా క్రీడ మహారాజ సీతయా కిం తవానయా ।
 వివర్ణయా కృపణయా మానుష్యా రాక్షసేశ్వర ॥ 22. 40 ॥
 నూనమస్యా మహారాజ న దివ్యాన్ భోగసత్తమాన్ ।
 విదధాత్యమరశ్రేష్ఠస్తవ బాహుబలార్జితాన్ ॥ 22. 41 ॥
 అకామాం కామయానస్య శరీరముపతప్యతే ।
 ఇచ్ఛన్తీం కామయానస్య ప్రీతిర్భవతి శోభనా ॥ 22. 42 ॥
 ఏవముక్తస్తు రాక్షస్యా సముత్క్షిప్తస్తతో బలీ ।
 ప్రహసన్ మేఘసంకాశో రాక్షసః స న్యవర్జత ॥ 22. 43 ॥
 ప్రస్థితః స దశగ్రీవః కమ్పయన్నివ మేదినీమ్ ।
 జ్వలద్భాస్కరవర్ణాభం ప్రవివేశ నివేశనమ్ ॥ 22. 44 ॥
 దేవగన్ధర్వకన్యాశ్చ నాగకన్యాశ్చ సర్వతః ।
 పరివార్య దశగ్రీవం వివిశుస్తద్ గృహోత్తమమ్ ॥ 22. 45 ॥
 స మైథిలీం ధర్మ పరామవస్థితాం
 ప్రవేషమానాం పరిభర్ష్య రావణః ।
 విహాయ సీతాం మదనేన మోహితః
 స్వమేవ వేశ్య ప్రవివేశ భాస్వరమ్ ॥ 22. 46 ॥

ఇత్యార్షే వాల్మీకీయే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే

ద్వావింశతః సర్గః